



จูลสารข่าวส่วนเสริมสร้างวินัย กรมทรัพยากรน้ำ

ฉบับที่ ๕ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

จูลสารข่าวส่วนเสริมสร้างวินัย ฉบับนี้ขอแนะนำเสนอความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและกรณีตัวอย่างการกระทำผิดวินัย ผู้สนใจสามารถเข้าเยี่ยมชมได้ที่เว็บไซต์ของส่วนเสริมสร้างวินัย กรมทรัพยากรน้ำ

กรณีตัวอย่างการกระทำผิดวินัย

จำเป็นใช้รถส่วนตัวเพื่อประโยชน์ราชการ ... เกิดความเสียหาย ! ผู้ได้รับผิด ?

ส่วนที่ ๑ การใช้รถหลวงและรถส่วนตัวเพื่อประโยชน์ราชการ

การที่ข้าราชการใช้รถราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตัว ไม่ว่าจะใช้ในลักษณะ การรับ ส่ง ระหว่างที่พักและที่ทำงานในวันทำงาน การนำไปทำธุระส่วนตัวในวันหยุด เพื่อประโยชน์ส่วนตัว เป็นการกระทำที่ไม่ชอบและไม่พึงปฏิบัติ ซึ่งถ้ามีความจำเป็นต้องนำรถส่วนตัวไปใช้ในงานราชการ หรือเพื่อประโยชน์ราชการ หากการใช้รถดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่น ใครจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น

มูลเหตุคดีนี้เกิดจาก นายรักชาติ (นามสมมุติ) เป็นครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งทำหน้าที่สอนหนังสือและได้รับมอบหมายให้เป็นเจ้าหน้าที่การเงินและเป็นกรรมการที่มีอำนาจลงลายมือชื่อเบิกถอนเงิน ในวันเกิดเหตุ คุณครูรักชาติได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการโรงเรียนให้ไปเบิกเงินที่ธนาคารเพื่อเป็นเงินสำรองในการไปดูงาน ของคณะครูของโรงเรียน โดยในการเดินทางไปเบิกถอนเงิน คุณครูรักชาติจำเป็นต้องใช้รถยนต์ส่วนตัวเพราะโรงเรียน ไม่มีรถยนต์ราชการและไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่พนักงานขับรถราชการ หลังจากเบิกเงินเสร็จก็ได้เดินทางกลับโรงเรียน แต่ระหว่างทางได้เกิดอุบัติเหตุโดยรถของคุณครูรักชาติ ได้ชนเด็กหญิง อายุ ๗ ปี ที่วิ่งย้อนกลับไปถนนฝั่งตรงข้ามเพื่อหลบรถยนต์อีกคันที่แล่นสวนทาง ทำให้เด็กหญิงเสียชีวิต ในเบื้องต้นคุณครูรักชาติได้ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่มารดาของเด็กผู้ตายเป็นเงิน ๒๕๐,๐๐๐ บาท ส่วนคดีอาญาถึงที่สุด โดยศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกแต่ให้รอการลงอาญา ๒ ปี

ต่อมา คุณครูรักชาติได้ยื่นคำร้องขอให้ต้นสังกัดคืนเงิน แต่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดมีคำสั่งปฏิเสธการจ่ายเงินคืน ตามความเห็นของกรมบัญชีกลางที่เห็นว่าเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของคุณครูรักชาติเอง จึงต้องเป็นผู้รับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น คุณครูรักชาติ ไม่เห็นด้วยจึงอุทธรณ์คำสั่งและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาให้ ยกอุทธรณ์ คุณครูรักชาติจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง โดยฟ้องผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) และสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษา

ชั้นพื้นฐาน (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) ขอให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ปฏิเสธการจ่ายเงินคืนให้แก่ผู้ฟ้องคดี

ส่วนที่ ๒ จำเป็นใช้รถส่วนตัวเพื่อประโยชน์ราชการ ... เกิดความเสียหาย ผู้ได้รับผิด ?

คดีนี้มีประเด็นปัญหาที่น่าสนใจ คือ การกระทำละเมิดของคุณครูรักชาติดังกล่าวเกิดจาก “การปฏิบัติหน้าที่ราชการ” หรือเป็นการกระทำโดยส่วนตัว

ถ้าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ความรับผิดจากการกระทำละเมิดจะต้องบังคับตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก นั้นหมายความว่า เจ้าหน้าที่ที่กระทำละเมิดต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เฉพาะการกระทำละเมิดโดย “จงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง” เท่านั้น แต่ถ้าไม่ใช่การกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดในค่าเสียหาย ที่เกิดขึ้นและหากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดได้ชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายไปแล้ว มีสิทธิไล่เบี่ยกับหน่วยงานได้ ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม แม้จะเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง แต่ถ้การละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวมด้วย ให้หักส่วนแห่งความรับผิดของหน่วยงานดังกล่าวออกด้วย

ดังนั้น คดีนี้ เมื่อคุณครูรักชาติได้ชดใช้ค่าเสียหายกับให้มารดาของเด็กหญิงผู้ตายไปแล้ว ถ้คุณครูรักชาติไม่ได้การกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนให้คุณครูรักชาติ แต่ถ้าเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง และเหตุละเมิดเกิดจากความบกพร่องของหน่วยงานด้วย คุณครูรักชาติต้องชดใช้ความเสียหาย โดยหักส่วนความรับผิด ของหน่วยงานออก แต่หากเป็นการกระทำโดยส่วนตัว คุณครูรักชาติต้องรับผิดเป็นการส่วนตัว ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

คดีนี้ ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ฟ้องคดี (คุณครูรักชาติ) เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ และเป็นการกระทำละเมิด อันเกิดจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง แต่เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่สามารถจัดการรถยนต์ราชการพร้อมพนักงานขับรถยนต์ราชการไว้ประจำที่โรงเรียนที่ผู้ฟ้องคดีปฏิบัติหน้าที่ได้ จึงจำเป็นต้องใช้รถยนต์ ส่วนตัวเป็นพาหนะเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่และประสบอุบัติเหตุ ถือเป็นความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐ จึงต้องหักส่วนแห่งความรับผิดออก การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีคำสั่งปฏิเสธคำขอที่ขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน โดยให้ผู้ฟ้องคดีต้องรับผิดเต็มจำนวนความเสียหาย โดยมีได้หักส่วนความรับผิดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความบกพร่องของหน่วยงานออก จึงเป็นการใช้ดุลพินิจที่ไม่สอดคล้องกับกฎหมายพิพากษาให้หักส่วนความรับผิดของหน่วยงานออก ๕๐ % ของค่าเสียหายทั้งหมด ซึ่งทั้งผู้ฟ้องคดีและผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้รับข้อเท็จจริงว่ามีความเสียหายจำนวน ๒๕๐,๐๐๐ บาท จึงเพิกถอนคำสั่งและให้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ฟ้องคดี จำนวน ๑๒๕,๐๐๐ บาท

คดีนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่เห็นด้วย ได้อุทธรณ์คำพิพากษาต่อศาลปกครองสูงสุดว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่ต้องรับผิดชอบและไม่อาจหักส่วนความรับผิดชอบได้ ... ส่วนผู้ฟ้องคดีก็ไม่ได้โต้แย้งว่าตนไม่ได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เพียงแต่เห็นว่าต้องหักส่วนความรับผิดชอบของหน่วยงานด้วย ...

กรณีจึงเป็นการโต้แย้งกัน ในเฉพาะประเด็นค่าเสียหาย

โดยศาลปกครองชั้นต้นและศาลปกครองสูงสุดเห็นตรงกันครับ ... ว่าผู้ฟ้องคดีนอกจากจะต้องปฏิบัติหน้าที่สอนหนังสือแล้ว ยังได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการโรงเรียนให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียนอีกด้วย และผู้ฟ้องคดีในฐานะที่เป็นกรรมการผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อเบิกจ่ายเงิน ต้องไปติดต่อเบิกเงินที่ธนาคาร จึงถือว่าการขั้รยนต์ ไปและกลับระหว่างโรงเรียนและธนาคารเพื่อเบิกเงิน เป็น การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ฟ้องคดีในฐานะเจ้าหน้าที่การเงิน การที่ผู้ฟ้องคดี กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกผู้เสียหาย อันเนื่องมาจากการขั้รยนต์เพื่อไปปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว จึงเป็นการกระทำละเมิด ในการปฏิบัติหน้าที่ต่อบุคคลภายนอก

การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่จัดให้มีรถยนต์ราชการและพนักงานขับรถยนต์ไว้ประจำโรงเรียน เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีต้องขั้รยนต์ส่วนตัวไปปฏิบัติหน้าที่เบิกเงินที่ธนาคารจนเกิดเหตุละเมิดดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงมีส่วน ในการเกิดความเสียหายในครั้งนี้ด้วย ฉะนั้น ... เมื่อการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ด้วย ผู้ฟ้องคดีจึงมีสิทธิที่จะเรียกให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

พิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้น (รายละเอียดอ่านได้ในคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ . ๑๒๙๓/๒๕๕๙ และสามารถสืบค้นบทความย้อนหลังได้ที่เมนูวิชาการเมนูย่อยอุทธรณ์ จากคดีปกครอง)

คดีนี้จึงสรุปได้ว่า การนำรถยนต์ส่วนตัวไปใช้ในการปฏิบัติราชการ กรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่มีรถยนต์สำหรับใช้ในราชการและไม่มีพนักงานขับรถยนต์เป็นการเฉพาะถ้าเกิดความเสียหายกับบุคคลภายนอก ถือว่าเป็น “การกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่” และความรับผิดของหน่วยงานของรัฐกรณีมีส่วนในการเกิดความเสียหาย จะต้องหักส่วนความรับผิดเพื่อความเป็นธรรมกับเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และนอกจากนั้น คดีนี้ยังเป็นความรู้และอุทธรณ์ที่ดีสำหรับคู่กรณีทั้งผู้ฟ้องคดีและผู้ถูกฟ้องคดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่มี การอุทธรณ์คำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้นต่อศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองสูงสุดจะวินิจฉัยเฉพาะประเด็นที่มีการอุทธรณ์ โต้แย้งไว้เท่านั้น ดังนั้น ผู้อุทธรณ์จะต้องกล่าวไว้โดยชัดแจ้งและต้องเป็นข้อที่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบใน ศาลปกครองชั้นต้น ตามข้อ ๑๐๑ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓

ที่มา : จากเว็บไซต์ศาลปกครอง <https://www.admincourt.go.th/> เมนูวิชาการ เมนูย่อยอุทธรณ์จากคดีปกครอง